

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 1

Číslo materiálu v sadě: 6

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Starověké Řecko

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: klasické otrokářství, Velká řecká kolonizace, polis, klasická demokracie, helénismus

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák pochopí rozdíl mezi otrokářstvím staroorientálních despocií a klasickým otrokářstvím starověkého Řecka, dokáže vysvětlit příčiny a odlišnosti Velké řecké kolonizace, definovat pojmy polis a helénismus, rozlišit politické formy řeckého městského státu, umí popsat podstatu fungování klasické demokracie.

Metodický list/anotace

Na základě motivační prezentace se žák seznámí s fungováním klasického otrokářství starověké řecké polis na pozadí městských států Athén a Sparty, dílčí průběžné úkoly mu pomohou rozlišit střídající se politické formy vlády v řeckých městských státech a pochopit principy přímé demokracie, zamyslet se nad příčinami a důsledky válečných konfliktů starých Řeků.

Datum vytvoření: 16.9. 2012

Starověké Řecko

- středomořská civilizace doby železné
- klasická kultura
- městské státy – „polis“
- Řekové navázali na vyspělou kulturu minojskou a mykénskou
- přicházeli ze severu a osidlovali egejskou oblast v období **2000 př. n. l. – 1000 př. n. l.**
- ve 4 vlnách: Aiolové, Ionové, Achájové, Dórové

Parthenón

symbol starověkého Řecka

Obrázek č. 1

Homérské období

- **11. – 8. stol. př. n. l.** – mytologické období („homérské“ eposy **Ilias** a **Odyssea**) - hrdinský ideál
- **přírodní podmínky** - uzavřená území
- **zemědělství**: nedostatek zem. půdy, pěstování oliv, obilí, vinné révy, fíků; pastevectví a rybolov
- **těžba**: rudy různých kovů, mramor, hrnčířská hlína (kol. **r. 800 př. n. l.** – železné nástroje zcela běžné)
- **řemesla**: hrnčířství (geometrická keramika) textilní výroba, koželužství, zpracování dřeva
- **městské státy („polis“)** – centra oblastí **rodová aristokracie** – vládla, všechna práva **démós** (lid) – odstupňování práv (kategorie)

Homér

Britské muzeum, Londýn

Obrázek č. 2

Období Velké řecké kolonizace

- **8. – 6. stol. př. n. l.** – řecká města **založila řadu osad** v jižní Itálii, na Sicílii, v jižní Francii, později ve vých. Středomoří a Černomoří, obchodní osady v deltě Nilu
- nově založená města (**kolonie**) - **nezávislá** na své mateřské polis (**metropoli**), jen citové a náboženské pouto
- kolonizace podpořila **rozvoj dálkového obchodu**, ale **nevyřešila sociální problémy**

Mapa řecké a fénické kolonizace

Obrázek č. 3

do konce 6. století př. n. l. - aristokracie
zbavena moci a v městských státech se
střídají tyto formy vlády:

1. raná řecká tyranis

2. demokracie

3. oligarchie

Úkol: Přiřadte odpovídající typ vlády:

a) vláda bohatých

b) vláda jednoho člověka

c) vláda lidu

Řešení:

1. b) raná řecká tyranis

(vláda jednoho člověka – tyrana,
pokroková přechodná vláda)

2. c) demokracie

(vláda lidu)

3. a) oligarchie

(vláda bohatých)

- řecká města spojoval
  - ✓ společný kult bohů (Zeus – nejvyšší bůh)
  - ✓ Olympijské hry od roku 776 v Olympii
- mezi řec. městskými státy vznikaly četné **spory (peloponéská válka)**,
- ale i **solidarita** v boji proti Persii (**Řecko-perské války**)

Úkol: Porovnej vývoj Athén a Sparty a zamysli se, s jakým výsledkem asi tyto války skončily a proč?

Zeus a Ganymédés

Obrázek č. 4

Sparta

- založili **Dórové** – vládnoucí vrstva (SPARŤANÉ = vojáci)
- **heiloti** – nesvobodní (původní podmaněné zemědělské obyvatelstvo)
- **perioikové** – svobodné politicky bezprávné obyvatelstvo (cizinci – řemeslníci, obchodníci)
- státní výchova hochů a dívek
- silné vojsko – **pěchota těžkooděnců**
- v čele tzv. **peloponéského spolku** (sdružení měst na Peloponésu)

Obrázek č. 5

Hoplité

novodobá rekonstrukce

Athény

- na poloostrově Attika
- vyspělá zemědělská výroba, řemesla, obchod
- **594 př. n. l.** – **Solónovy reformy** (zrušil dlužní otroctví, 4 třídy svobodného obyvatelstva s odstupňovanými právy a povinnostmi podle majetku + cizinci a otroci)
- **508 př. n. l.** - **Kleisthenés** vydal ústavu, která zaručovala stejná práva všem svobodným občanům
= **OTROKÁŘSKÁ DEMOKRACIE**
všestranný rozvoj athénskému státu

Obrázek č. 6

Athénská Akropole

- přelom **5. a 6. stol. př. n. l.** – **ŘECKO-PERSKÉ VÁLKY** – obranná válka Řeků proti Persii
  - ✓ **490 př. n. l.** – bitva u Marathonu
  - ✓ **480 př. n. l.** – bitva u Thermopyl
  - ✓ **480 př. n. l.** – bitva u ostrova Salaminy
  - ✓ **479 př. n. l.** – bitva u Platají
- válka za osvobození řeckých měst v Malé Asii

Řešení: vítězství Řeků nad přesilou Peršanů
(odhodlání uhájit svobodu, znalost vlastního prostředí a např. pohyblivější lodě)

Leónidas u Thermopyl

Jasques-Louis David

Louvre Museum

Obrázek č. 7

- Po porážce Peršanů vzniká **athénský námořní spolek** (Athény zbohatly, vybudováno opevnění, silné loďstvo)
- klasická demokracie za **Perikla** - vrchol Athén

Úkol: Pokus se vysvětlit podstatu řecké klasické demokracie.

Periklova busta

Britské muzeum

Obrázek č. 8

Řešení: klasická demokracie v Řecku byla přímou demokracií -

- svobodní občané si byli rovni
- muži nad 20 let tvořili lidový sněm
- většina úředníků byla vybírána **losem**
- nad nimi dohlížel lidový **sněm a soud**
- členové sněmu pobírali malý plat
- stát vyplácel podpory chudším

(práv byli zbaveni pouze cizinci a otroci)

Řešení:

431 – 404 př. n. l. – peloponéské války

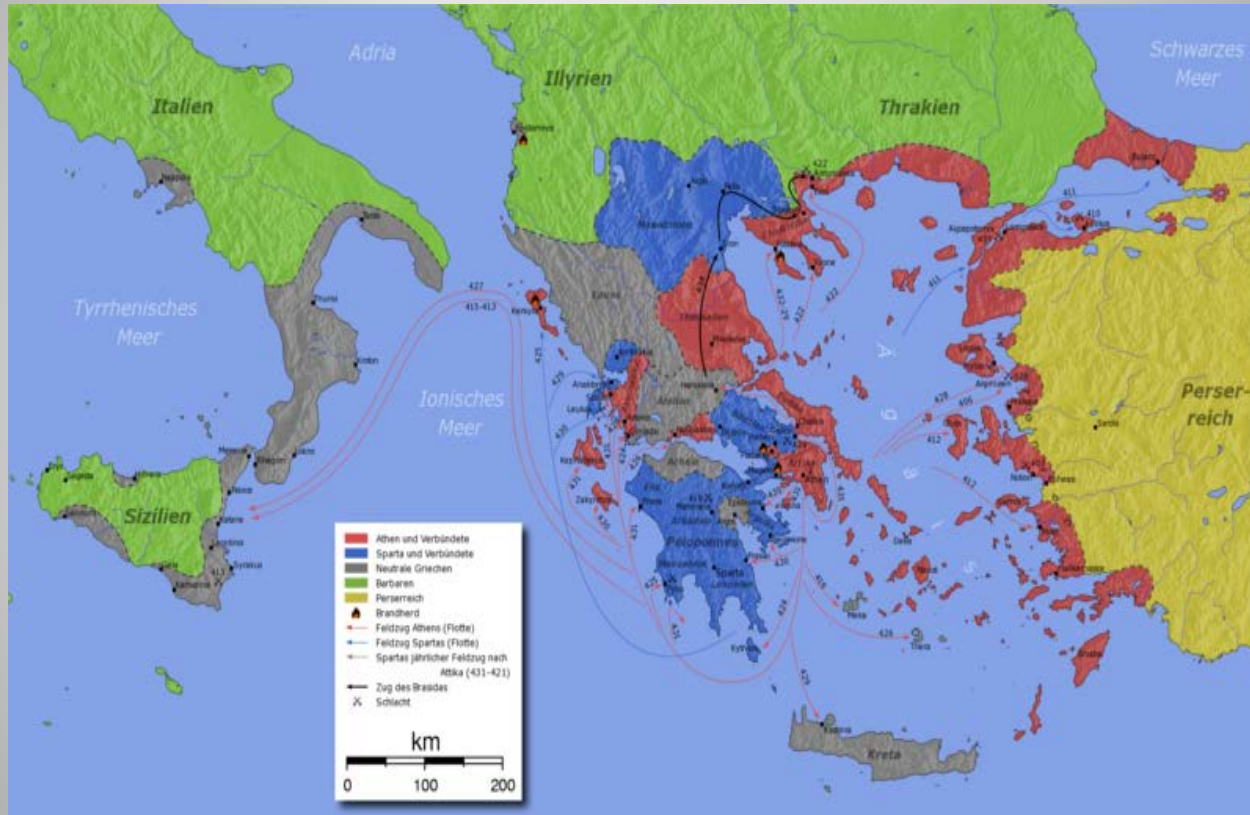
jako vyústění sporů mezi Athénami a Spartou skončily:

- **porážkou Athén**
- **oslabily ale obě města**

(Příčiny: Athény zacházely se svými spojenci jako podřízenými, Sparta našla spojence v Persii)

Peloponéské války

Obrázek č. 9

- **338 př.n.l.** – řecká města poražena Makedonií (**Filip II.** - bitva u Chaironeie), po sjezdu v Korintu – společné tažení proti Persii
- **Alexandr Makedonský** pokračoval ve výbojích svého otce (dobył celou Přední Asii a Egypt, pronikl až do západní Indie) a zahájil **období** tzv. **HELÉNISMU**

Úkol: Pokus se vysvětlit pojem „helénismus“.

Alexandr Veliký

busta v kodaňské glyptotéce

Obrázek č. 10

Řešení: Období **helénismu** je charakteristické **propojením řecké kultury s kulturním dědictvím civilizací starověkého orientu.**

- **pol. 2. stol. př. n. l.** - Makedonie a Řecka se zmocnila **říše římská**
- **30 př. n. l.** – připojen k Římu Egypt jako poslední z helénistických států

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

MOUNTAIN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Parthenon_from_west.jpg>

Obrázek č. 2

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Homer_British_Museum.jpg>

Obrázek č. 3

BENOWAR. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:AntikeGriechen1.jpg>>

Obrázek č. 4

MORAN, David Liam. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ganymedes_Zeus_MET_L.1999.10.14.jpg>

Obrázek č. 5

MEGISTIAS. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Therm2007.jpg>>

Obrázek č. 6

CARR, Adam. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Acropolis3.JPG>>

Obrázek č. 7

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jacques-Louis_David_004_Thermopylae.jpg>

Obrázek č. 8

BOBAK. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:112307-BritishMuseum-Perikles.jpg>>

Obrázek č. 9

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pelop_krieg1.png>

Obrázek č. 10

PEDERSEN, Gunnar Bach. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 16.9.2012]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aleksander-d-store.jpg>>